

HET NOODLOT - VRAGENRONDE.

❖ *Wat bedoelt u met differentiatie en waarom kan het vernietigend zijn?*

De mens is geneigd om steeds meer specialismen te scheppen, waardoor zijn mogelijkheid tot synthese van het geheel der menselijke kennis steeds kleiner wordt en zo de tegenstellingen en het onbegrip in het totaal der menselijke kennis een steeds groeiende bron worden van bedreiging voor het geheel van de menselijke samenleving. Dat is differentiatie. Het maken van verschillen. Het vergroten als het ware van de tegenstellingen en het verder ontleden ervan. Synthese is het samenbrengen ervan.

Misschien mag ik dit nog in een ander voorbeeld toelichten om het nog duidelijker te maken. Kijk eens goed naar de vroegere huisarts. Die huisarts was misschien dan niet zo'n ontzettende specialist maar als het nodig was bracht hij de kindertjes ter wereld, hij gaf de mensen injecties, hij behandelde ze zelfs psychisch, dus met een soort psychologie. Hij opereerde wanneer het niet anders kon. Wanneer er een huidkwaal was, dan maakte hij ook zijn diagnose. Die man wist van alles misschien niet heel veel, maar hij kon wel praktisch alles behandelen. Nu hebben we de man voor de huidziekte, de man voor de neus-keel-oren, we hebben de man voor het hart, en we hebben de man die zich bezig houdt met het gebeente. Er is ook de man die zich bezig houdt met de interne verstoringen van de organen van de mens en dus bron van bepaalde ziekten. We hebben een heel leger specialisten klaarstaan. En nu is alleen mijn vraag : denkt u dat de internis de orthopedist kan vervangen? Dat de psychiater - als het nodig is - als anesthesist kan optreden? En dat de chirurg in staat is om een psychologische behandeling te geven aan een patiënt die het nodig heeft? Ze zullen het misschien proberen, maar dat gaat niet.

De huisarts is dus méér dan de specialisten. Want hij brengt de synthese van verschillende gebieden tot stand en houdt de eenheid in stand die bij de specialist veelal ontbreekt.

Er is een bekend geval geweest : iemand had een beklemming en hij kwam bij een orthopedist terecht. Die ging het zoeken in het hele geraamte, maar het hielp niet. Toen kwam de man bij een chirurg terecht. Die sneed wat dingen weg, maar het hielp niet. Toen hebben ze hem naar een psycholoog gestuurd, maar de beklemming bleef bestaan. Totdat de man uiteindelijk bij een huisarts terecht kwam en die zei : "jongen, kun jij wel tegen die aardbeien die je altijd eet?".

En dat is in het leven kosmisch, geestelijk, verstandelijk en menselijk het belangrijkste : de samenvoeging van waarden. Dat is de reden waarom ik heb gezegd dat de differentiatie vernietigend kan zijn of een bedreiging kan vormen. Als u denkt aan het feit in de stedenbouw dat de architecten, uitgaande van hun regels, ingaan tegen hetgeen de technici als juist beschouwen. Terwijl ze samen weer ingaan tegen hetgeen de psycholoog als belangrijk beschouwt en deze alle tezamen tot conclusies komen die voor de socioloog onaanvaardbaar zijn. En toch moet een stad een levend organisme zijn. Het is niet zo belangrijk of er al dan niet een ondergrondse is. Het is alleen belangrijk of die stad harmonisch is en je er blij kunt leven. Want dat is bepalend voor het menselijk klimaat. De rest is bijkomstig.

Overall in de maatschappij kunt u voorbeelden zien van dit uit elkaar groeien van specialismen en daardoor een steeds grotere differentiatie van waarden. We hebben steeds meer belangetjes waar we rekening moeten mee houden. Maar daardoor kunnen we steeds minder komen tot de synthese waarbij het geheel gediend is.

❖ *Is de mens niet van nature uit geneigd tot specialisatie?*

Ik meen dat de mens in wezen geneigd is tot synthese. Hij zoekt dus inderdaad een overzicht te gewinnen. Maar hij leeft dus in een maatschappij die analyse beloont en synthese veracht. Hij leeft in een maatschappij waarin een "speciaal gebied" een "hogere rangorde" betekent, dus meer aanzien. Een maatschappij waarin een overzicht je eigenlijk alleen maar tot een stommeling maakt die van alles net niet voldoende afweet. Dan kunt u zeggen : dat is de mens die zo denkt. Maar dan zeg ik : nee, dat is de mens niet. De mens heeft de moderne maatschappij gevormd, waardoor men die mens in een steeds sterkere mate heeft zien

worden tot een deel van een steeds sterker wordende technologie. Een technisch geheel waarin de mens niet meer mens is, maar een factor in de technische constructie. Dit construct kan niet beantwoorden aan de menselijke behoeften en stelt eisen die de menselijke mogelijkheden te boven gaan. En het scheidt daardoor moeilijkheden die men door een verdergaande specialisatie wil oplossen in plaats van door een terugkeer tot de basis in het belang van het geheel. Ik geloof niet dat dat in het wezen van de mens zit, maar dat is gewoon die structuur. Bijv. De regering ontdekt dat er grote moeilijkheden zijn met de verkeerswetgeving. Wat doet ze? De verkeerswetgeving vereenvoudigen? Dat had u gedacht. Ze scheidt een commissie. Die commissie scheidt weer een heel lichaam van onderzoek. Tezamen scheppen ze een hele reeks van nieuwe wetten die bestaande wetten moeten aanvullen. Zodat we in feite komen tot een grotere verwarring in de wetgeving in plaats van een vereenvoudiging. En doodgewoon omdat we de consequentie niet aandurven om in de verkeerswetgeving een mens feitelijk aansprakelijk te stellen voor wat hij doet. Realiseert u zich het aantal verkeersdoden per jaar? Als we nagaan hoeveel van die doden niet zouden behoeven te vallen, dan denk ik dat dat bijna 97 % is. Op elke 100 slachtoffers in het verkeer vallen er 97 doordat mensen eenvoudig geen rekening wilden houden met mensen. En dat betekent dat je die mensen die dat veroorzaken moet beschouwen als mensen die bewust gedood hebben. En dat is een consequentie die men niet aandurft. Je kunt zeggen : dat voertuig was niet goed afgesteld, dat is niet zijn verantwoordelijkheid. Maar hij rijdt er toch mee? Het is toch zijn verantwoordelijkheid? Dan moet je die mens volledig aansprakelijk stellen en niet maar half. Bijv. : een mens parkeert dubbel en daardoor ontstaat een aanrijding. De mens die dubbel geparkeerd heeft, heeft iets gedaan wat niet hoorde. Hij heeft het gedaan op een punt dat gevaarlijk was, want anders was het ongeluk niet gebeurd. In ieder geval is hij aansprakelijk voor alle materiële en andere schade die eruit voortvloeit. Als je zo gaat redeneren, kom je heel ergens anders terecht. Maar dat durven we niet aan, want dan moet je iedereen een verantwoordelijkheid opleggen die hij niet hebben wil. En daarom zoek je dan maar naar nieuwe wetten. Maar de oplossing van het parkeerprobleem in alle landen is eenvoudig. Het begint met het principe dat iedereen die deelneemt aan het verkeer hierdoor een aansprakelijkheid op zich neemt tegenover alle andere weggebruikers. En als je dat principe centraal wil stellen, dan kun je de rest eenvoudig houden.

❖ *Is specialisatie en analyse niet noodzakelijk?*

Dat ben ik met u eens in zoverre dat analyse en specialisatie mogelijk is en in bepaalde gevallen onvermijdelijk is door het wezen van onze maatschappij. Maar dat wil dan niet zeggen dat het gezag van de specialist groter is dan het gezag van diegene die een overzicht heeft. Laten we de specialist niet beschouwen als iemand met een eigen recht en gezag, maar als een uitvoerend orgaan van diegenen die het overzicht blijven behouden.

Op het ogenblik dat de analyse blijft verdergaan en de synthese stil blijft staan, dan krijgen we waanzin. Ook als die waanzin maatschappelijk soms niet herkend wordt, doch integendeel hogelijk gewaardeerd. En dat is juist het belangrijke : analyse is alleen noodzakelijk om de synthese mogelijk te maken, veel omvattender en juister. Maar de analyse bestaat niet om uit de synthese zichzelf te verheffen tot arbiter over het gebeuren. En dat is wat op het ogenblik gebeurt op grote schaal. Men heeft het bijvoorbeeld over misbruiken in de maatschappij of over fouten in de godsdienst. Maar als u goed gaat kijken, dan blijkt het dat specialisten zich ergens eigen van hebben gemaakt. Wanneer er moeilijkheden zijn in het christelijk geloof, dan ontdekken we dat die moeilijkheden niet bestaan bij de gelovigen, maar dat ze bestaan bij de specialisten, dus bij de theologen. Die scheppen de moeilijkheden, niet de gelovigen zelf. En wanneer de gelovigen zelf zouden oordelen over de theoloog, niet vanuit een ondergeschikte houding, maar vanuit een eigen beoordeling hoe de beweringen van de theoloog in hun eigen geloof kunnen ingepast worden, dan zou de hele moeilijkheid in het geloof niet bestaan. Ik zeg niet dat er geen theologen moeten bestaan, maar ik bedoel dat je de theoloog, die in feite de theoreticus is (laten we eerlijk zijn), niet stellen boven de praktijk van het geloven. De theoloog moet ons niet zeggen wat we moeten geloven. Maar we kunnen wel zeggen : mijn geloof is dit en hoe kan ik de beweringen van de theoloog daarin plaatsen? Dat is iets geheel anders.

Een voorbeeld uit de bedrijfswereld. Je vindt hele grote bedrijven die ten ondergaan omdat bijvoorbeeld de commerciële directeur absoluut geen begrip heeft van de feitelijke fabricagemoeilijkheden en -mogelijkheden. En dan zien we dat de hele zaak prompt in de soep loopt. De specialist ziet alleen de omzet. Wat hij niet begrijpt is de opbouw van productie en

product. En omgekeerd zien we bedrijven die buitengewoon goeie specialisten bezitten en die hele goeie producten maken en goeie resultaten boeken omdat er toevallig iemand is die de pogingen van de specialisten weet te bundelen en die als opdrachtgever vanuit dat totaalbesef blijft optreden.

Een leuk voorbeeld : Polaroid C°. De ontwikkelingen daar waren alleen mogelijk doordat iemand met visie en overzicht opdrachten verdeeld over specialisten van verschillende soorten.

Maar dat is niet alleen maar in een maatschappij of in een bepaald concern. Dat is in de hele kosmos zo. We hebben te maken met een totaliteit. Alleen datgene wat binnen die totaliteit en volgens de norm ervan functioneert, kan wezenlijk bestaan en versmelt met het geheel. Dat is m.a.w. een blijvende waarde. Al hetgeen zich afzet tegen de totaliteit, ontnemt zichzelf de mogelijkheden van de totaliteit en gaat aan diezelfde totaliteit ten onder. Dat is eigenlijk het gehele kosmische drama dat zich zoveel afspeelt in deze tijd. Daarom is het ook goed dat de wereld weer een tijd van synthese tegemoet gaat.

Tot slot in verband met het betoog over het noodlot :

U bent wat u innerlijk bent, niet wat u meent te moeten zijn of wat u graag zou willen zijn. U bent de droom van wat u wil bereiken. U bent de persoon die zich manifesteert in een poging tot bereiken, niet in het resultaat. En daarbij is alleen bepalend : harmonie of disharmonie. Eenheid met het geheel en je eigen persoonlijkheid of een tegenstelling tussen beide. Dat bepaalt hoe de zaak uitvalt. Je zult een bewustwording doormaken, daar kun je niet aan ontkomen. Hoe je die bewustwording doormaakt, dat wordt voor een deel bepaald door demanier waarop je je innerlijke werkelijkheid erkent en - daarnaast - door de manier waarop je de sleutels weet te hanteren die het leven je geeft. En die sleutels, dat zijn vaak heel eenvoudige gebeurtenissen of zinnnetjes, waardoor je opeens iets anders ziet. Een stoomketeltje maakte het mogelijk de energie van stoom te ontdekken. Uitglijden in het bad maakte het mogelijk de wet van Archimedes te ontdekken. De val van een appel bracht de mens tot het besef van de zwaartekracht. Het zij eigenlijk legenden, maar het geeft de waarheid aan. In alles zijn de kleine dingen belangrijk. Het is dat kleine gebeuren dat de sleutel vormt. Wanneer we die gebruiken op het geheel van de ons bekende feiten, dan zien we ze nieuw. En dan kunnen we daaruit een nieuwe kracht en mogelijkheid vinden. Maar we moeten nooit zeggen : de enige energie is stoomenergie. Er zijn er vele andere denkbaar. Als u zover komt, dan zult u sleuteltje na sleuteltje omdraaien en dan zult u ontdekken dat u toch gelukkig en harmonisch kunt zijn. Dat zelfs uw wereld u niet als een vijand tegemoet treedt of iets is dat bestormd moet worden. Maar dat het een deel is van een leven dat in zich voortdurend licht, schoonheid en kracht manifesteert. Ik weet dat u het niet zo 1-2-3 klaar zult spelen. Maar wanneer u beseft dat dit een les is, een mogelijkheid en u denkt erover na, dan zult u misschien een sleutel vinden en op weg gaan naar uw ware Ik.

Ik dank u voor uw aandacht.